

Gustav Enander
Miljö- och samhällsbyggnadsavd.
Telefon 010-22 36 305
gustav.enander@lansstyrelsen.se

Bergsstaten
mineinspect@bergsstaten.se

Samråd enligt 8 kap. 1 § minerallagen om bearbetningskoncession för Norra Kärr K nr 1, Jönköpings kommun

Ställningstagande

Bergsstaten anser att ansökan är komplett och har bett Länsstyrelsen yttra sig över befintligt underlag. Länsstyrelsen anser att det inte framgår att verksamheten inte kommer att påverka ett område enligt 4 kap. 8 § miljöbalken. Länsstyrelsen bedömer att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken behövs för Vättern (Östra) (SE0230268), Vättern (Södra) (SE0310432) samt områdena Holkaberget (SE0230331) och Narbäck (SE0230184).

Länsstyrelsen anser att ansökan inte beskriver markanvändningen på sådant vis att Länsstyrelsen kan ta ställning till om markanvändningen är lämplig i relation till 3 och 4 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen anser att miljökonsekvensbeskrivningen inte kan godkännas.

Länsstyrelsen avstyrker att bearbetningskoncession meddelas.

Bakgrund

Bergsstaten överlämnade år 2012 ansökan från Tasman Metals AB (Leading Edge Materials, nedan benämnt bolaget) till Länsstyrelsen för samråd och yttrande enligt 8 kap. 1 § minerallagen avseende tillämpningen av 3 och 4 kap. miljöbalken samt bedömning av till ansökan fogad miljökonsekvensbeskrivning. Bergsstaten meddelade koncession, som överklagades. Efter dom i Högsta förvaltningsdomstolen återförvisades ärendet till Bergsstaten för ny handläggning. År 2018 överlämnade Bergsstaten återigen ansökan, efter att denna har kompletterats, till Länsstyrelsen för samråd enligt 8 kap. 1 § minerallagen. Länsstyrelsen begärde kompletteringar av ansökan (dnr 543-2029-2018). Bolaget har därefter kompletterat ansökan till Bergsstaten som i sin tur ånyo skickat den till Länsstyrelsen för samråd enligt 8 kap. 1 § minerallagen.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen har skickat de kompletterande handlingarna på remiss till Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket,

Trafikverket, Länsstyrelsen Östergötland, Aneby kommun, Jönköpings kommun, Tranås kommun och Ödeshögs kommun.

Länsstyrelsen översänder i samband med detta yttrande samtliga till Länsstyrelsen inkomna yttranden till Bergsstaten.

Havs- och vattenmyndigheten har framfört att de avstår från att yttra sig över handlingarna i rubricerat mål. Myndigheten har inte tagit ställning i sakfrågan eller till handlingarna i målet.

Naturvårdsverket har framfört att de hänvisar till tidigare yttrande. Naturvårdsverket har inte granskat eller tagit ställning till det nu översända materialet i ärendet. Naturvårdsverket kan komma att göra en bedömning av frågorna i samband med tillståndsprövningen i mark- och miljödomstolen. Det är Naturvårdsverkets inställning att en fullständig prövning av alla omständigheter sker först i samband med prövning i mark- och miljödomstol.

Trafikverket har framfört att de inte har några nya synpunkter att tillföra i ärendet.

Länsstyrelsen Östergötland har framfört att de inte delar Bergsstatens uppfattning att ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen är komplett. Kompletteringar behövs kring hur utsläppen kan påverka möjligheten att tillgodose riksintressena (natur- och friluftsvärden) i Sommen. Kompletteringar behövs även kring påverkan på mark- och vattenområden som enligt 3 kap. 3 § miljöbalken är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt, som Hålateden. Med det underlag som nu föreligger ser Länsstyrelsen Östergötland ingen annan möjlighet än att avstyrka ansökan om bearbetningskoncession. Länsstyrelsen Östergötland bedömer att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs vad gäller Natura 2000-områdena Vättern, Narbäck och Holkaberg. Prövning ska göras så snart det finns sannolikhet för betydande konsekvenser för ett Natura 2000-område. Om verksamhetens förenlighet med 3 och 4 kap. miljöbalken ska avhandlas fullt ut innan bearbetningskoncession måste det ställas utom allt tvivel att verksamheten inte kan innebära någon betydande risk för påverkan på Natura 2000-områden, vilket hittills inte visats.

Aneby kommun har framfört att kommunens frågor och krav på kompletteringar inte har besvarats eller inlämnats av bolaget. Kommunen anser prövning ska ske enligt Weserdomen.

Jönköpings kommun vidhåller sin tidigare uppfattning och föreslår att bolagets ansökan om bearbetningskoncession avstyrks. Kommunen anser att varken deras eller Länsstyrelsens synpunkter i ärendet har besvarats

tillfredsställande. Vissa frågor har besvarats ytligt av bolaget t.ex. angående översiktsplanen och Natura 2000-områden.

Tranås kommun har framfört att ansökan, inklusive miljökonsekvensbeskrivningen, är ofullständig även efter bolagets kompletteringar. Kommun hänvisar till tidigare inlämnat remissvar men vill särskilt understryka att avvägning mellan riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken inte kan göras på ett godtagbart sätt om frågeställningarna om recipientvatten skjuts till miljöprövningen. Kommunen anser att Weserdomen ska tillämpas i koncessionsansökan vilket innebär att statusen på Adelövån, Noen, Noån, Svartån och Sommen inte får försämrats eller riskeras att försämrats. Det saknas redovisning av hur åtgärderna påverkar statusen på berörda vattendrag och varför inte Vättern kan fungera som recipient. Tranås kommun anser att det är oacceptabelt att funktionen på dricksvattentäkten Sommen riskeras.

Ödeshögs kommun har framfört att de avstyrker bearbetningskoncession då den inte på ett tillfredsställande sätt tar hänsyn till hushållningsreglerna i miljöbalken. Kommunen godkänner inte den kompletterande miljökonsekvensbeskrivningen på grund av stora brister gällande påverkan på Gyllingesjön, Stavabäcken och Vättern. Den långsiktiga påverkan på Vättern behöver utredas då påverkan kan bli stor både under och efter brytningsperioden. Bolaget behöver beakta påverkan under flera hundra år efter att dagbrotten upphört, särskilt gällande olyckor med läckage. Verksamheten ska följa och prövas utifrån Weserdomen. Påverkan på rödlistade arter och arter upptagna i art- och habitatdirektivet bör grundligt utredas. Placeringen och utformningen av sandmagasinet, utjämningsdammen och deras invallning behöver utredas ordentligt.

Utöver Länsstyrelsens remissinstanser har synpunkter även inkommit från Svartån-Sommens Vattenråd, GBH Miljörätt, LRF Jönköping och Föreningen Elgen. Av yttrandena framgår bland annat att gruvetableringen inte är lämplig med hänsyn till 4 kap. 2 § minerallagen, att bearbetningskoncession ska avstyrkas alternativt ansökan kompletteras samt att miljökonsekvensbeskrivningen inte kan godkännas alternativt behöver kompletteras. Planerad verksamhet anses inte kunna bedrivas utan påtaglig negativ skada på mark och vattenområden i verksamhetens närhet, det går inte att garantera att Natura 2000-områdenas skyddade livsmiljöer inte kommer att utsättas för störning, miljö kvalitetsnormen för vatten kommer inte kunna innehållas och ramvattendirektivets försämringskrav (uttolkning enligt Weserdomen) kommer inte uppfyllas. Bolagets handlingar anses bristfällig angående bl.a. lokalisering, alternativ lokalisering, verksamhetens utformning, miljöeffekter, effekter på kort och lång sikt, risker för miljön samt påverkan på aktuella Natura 2000-områden, vattentäkten Vättern och riksintresset för dricksvattenförsörjning, Adelövån, Svartån och Noån,

pågående jord- och skogsbruk i området, totalförsvaret och vindbruket. Det framförs att miljökonsekvensbeskrivningen ska tas fram i enlighet med kraven i 6 kap. 7 § miljöbalken (de äldre bestämmelserna), MKB-direktivet med ändringsdirektiv, art. 6.3 i art- och habitatdirektivet samt ramvattendirektivet. Länsstyrelsens kompletteringar den 15 juni 2018 anses nödvändiga som minimum för en bedömning av gruvverksamhetens verkningar på riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken, inklusive Natura 2000-områden. Det bedöms saknas motiv till varför gruvdrift är mer värdefullt än andra allmänna intressen. Det framgår att LKAB har beslutat öppna för utvinning av REE-mineraler från sina avfallsdeponier, vilket gör att utvinning i Norra Kärr av nationella strategiska skäl i så fall bortfaller. Det framgår även synpunkter kring ekonomisk lönsamhet, att vattenråden ska tas med som remissinstans i vattenfrågor och att pågående markanvändning och verksamheter inte får äventyras. Synpunkter har även framförts mot att samråd inte genomförts inför det att miljökonsekvensbeskrivningen togs fram. Hänvisningar görs till Norra Kärr- domen (HD:s dom i mål 2047-14), HD:s dom i mål NJA 2013 s 613, EU:s praxis, tidigare lämnade yttranden med mera.

Yttrande

PRÖVNINGENS OMFATTNING

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens dom den 22 februari 2016 i mål 2047-14 är regleringen i minerallagen avsedd att åstadkomma att prövningen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken ska göras så tidigt som möjligt och vid endast ett tillfälle. Länsstyrelsen gör en annan bedömning än Bergsstaten avseende omfattningen av det underlag som ska ligga till grund för en sådan prövning. Länsstyrelsen bedömer att det saknas ett komplett underlag för att en ändamålsenlig prövning av 3 och 4 kap. miljöbalken ska kunna göras.

Länsstyrelsen ska ta ställning till att den aktuella marken och vattnet används till det ändamål som det är mest lämpat för. Ingen ytterligare avvägning av markanvändningen kommer att ske i en efterföljande miljöbalksprövning enligt 9 och 11 kap. miljöbalken så länge bolaget håller fast vid samma lokalisering av driftsanläggningarna. Det medför att så länge verksamheten håller sig till den i ärendet om bearbetningskoncession föreslagna lokaliseringen kan domstolen inte kräva att alternativa lokaliseringar till anläggningarna utreds i en kommande miljöbalksprövning. Om bolaget inom ramen för prövning av bearbetningskoncession inte redogör för alternativa lokaliseringar för samtliga anläggningar där det är möjligt kommer ingen prövning av lokaliseringen att göras.

Ovanstående tolkning ligger också i linje med vad som anges i förarbetena till minerallagen (prop. 1991/92:161 s. 10) där det står att den prövning som

ska göras enligt annan lagstiftning torde normalt aktualiseras i ett senare skede av koncessionens giltighetstid och avse mer detaljinriktade frågor.

Av förarbetena till minerallagen (prop.1991/92:161, s. 10) framgår det också att det som ska avgöras i koncessionsbeslutet enligt minerallagen torde normalt vara dels tillåtligheten av mineralutvinningen av viss inriktning och omfattning, dels vissa mer övergripande villkor om hänsyn till allmänna intressen som ska uppfyllas i den fortsatta projekteringen.

Länsstyrelsen bedömer därför att verksamhetens lokalisering behöver avgöras vid prövning av bearbetningskoncession och att en efterföljande miljöprövning ska avse utformning av villkor till skydd för miljön. Avgörandet av lokaliseringen är näst intill att tolka som en tillåtlighetsprövning.

För att kunna bedöma verksamhetens lokalisering krävs därför en utförlig miljökonsekvensbeskrivning som inte enbart redogör övergripande för påverkan på riksintressen.

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGENS INNEHÅLL

Högsta förvaltningsdomstolen (mål nr 2047-14) anger i redogörelsen av förarbetena till naturresurslagen att en avvägning enligt 2 och 3 kap. naturresurslagen ska vara allsidigt övergripande och vila på ett ordentligt beslutsunderlag. Beslutet ska grundligt belysa och beakta även miljöaspekterna. Nämnda kapitel i naturresurslagen motsvaras idag av 3 och 4 kap. miljöbalken.

Vidare framgår i 4 kap. 2 § minerallagen att 6 kap. 7 § miljöbalken ska användas vid prövningen av 3 och 4 kap. miljöbalken.

Utifrån stycket ovan och bedömningen av prövningens omfattning ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla det underlag som behövs för att en prövning av 3 och 4 kap. miljöbalken ska kunna göras. Av 6 kap. 7 § miljöbalken (i den lydelse som gäller aktuell prövning) framgår vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att miljökonsekvensbeskrivningens brister är så stora att den inte kan godkännas. Länsstyrelsen utvecklar sitt ställningstagande nedan.

LOKALISERING

Enligt 6 kap. 7 § punkt 4 ska alternativa platser redovisas om sådana är möjliga. Bolaget redovisar kortfattat olika platser för sandmagasin på en karta (figur 2 på sidan 5 i bolagets komplettering daterad den 15 januari

2018) men det går inte att följa hur bolaget kommit fram till de olika platsernas lämplighet. Det enda som framgår är att ett antal faktorer har använts vid bedömningen (tabell 2 sid 6 i bolagets komplettering daterad den 15 januari 2018). Redovisningen av valet av plats för sandmagasin behöver därför framgå i ansökan. Alternativa lokaliseringar saknas helt för övriga driftsanläggningar redovisade för verksamheten. Det är uppenbart att det vore möjligt att även peka ut alternativa lokaliseringar för övriga driftsanläggningar. För att göra en bedömning av om marken används till det den är mest lämpad för enligt 3 kap. 1 § miljöbalken behöver alternativa lokaliseringar studeras och deras för- och nackdelar ställas mot varandra.

Länsstyrelsen vidhåller att en fullständig lokaliseringsutredning för driftsanläggningarna ska göras enligt tidigare yttrande i ärendet.

ÖVERGRIPANDE RISKER

Bolaget hänvisar till att en riskanalys ska lämnas in i samband med prövning av tillstånd till verksamheten vid mark- och miljödomstol. Länsstyrelsen delar bedömningen att en detaljerad riskanalys inte är möjlig att redovisa i det här skedet. En verksamhets lämplighet vad avser lokalisering kan dock inte enbart avse normal drift. Länsstyrelsen saknar i enlighet med 6 kap. 7 § punkt 2 miljöbalken en redogörelse för de åtgärder som planeras för att skadliga verkningar ska undvikas, minskas eller avhjälpas när verksamheten inte bedrivs med normal drift. Det är viktigt att ta med den aspekten när en bedömning enligt 3 kap. 1 § miljöbalken ska göras.

MILJÖKVALITETSNORMER FÖR VATTEN

Det har genom Weserdomen klagjorts att en försämring av en kvalitetsfaktor räcker för att försämrings miljökvalitetsnormen. Alltså är en verksamhet inte tillåtlig om den bidrar till att en miljökvalitetsnorm eller enskild kvalitetsfaktor försämras. Länsstyrelsen anser därför att det finns en stark koppling mellan en verksamhets påverkan på vattenrecipient och om det är en lämplig markanvändning. Bolaget har valt att inte redovisa beräknade utsläppsvärden i relation till miljökvalitetsnormer för vatten trots att det efterfrågas och att det framgår av 6 kap. 7 § punkt 2 miljöbalken. Länsstyrelsen anser att bolaget inte har visat att deras förslag utgör lämplig markanvändning.

Vid prövningen av bearbetningskoncession ska det enligt förarbeten till minerallagen (prop. 1991/92:161 s.7) säkerställas att bolagets kommande investeringar i projektet görs utifrån att marken är lämplig att använda för mineralutvinning. Att helt vänta med frågan om miljökvalitetsnormer i prövningen av bearbetningskoncession ökar riskerna markant att det i en efterkommande miljöbalksprövning blir avslag på en ansökan och att investeringar gjorts förgäves. Enligt 3 kap. 1 § miljöbalken ska företräde ges

sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Länsstyrelsen ser miljö kvalitetsnormen som en indikation på att en god hushållning med vattenresurserna är möjlig samt att normerna är att betrakta som gränsvärden som inte får överskridas. Alltså är frågan direkt avgörande för att kunna ta ställning till om aktuella mark- och vattenområden används till det de är mest lämpade.

SOMMEN

Sjön Sommen utgör riksintresse, enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, för såväl naturvård som friluftsliv. I bolagets komplettering (daterad den 14 december 2018) konstaterar bolaget att Sommen utgör riksintresse för såväl naturvård och friluftsliv utan att beskriva och förklara vad de riksintressanta värdena består av. Bolaget framför ett kortfattat resonemang kring halter av metaller och utspädningseffekter mellan sjön Noen och Sommen, med slutsatsen att eftersom den uppströms liggande sjön Noen inte bedöms påverkas kommer inte heller Sommen påverkas då halterna där beräknas bli fem gånger lägre. Länsstyrelsen anser att bolagets resonemang brister i och med att Noen och Sommen är olika typer av sjöar och utpekade som riksintressen på olika grunder. Utan ett resonemang kring dessa förutsättningar kan inte sjöarna likställas på det viset som nu görs. Bolaget har inte visat att de kanadensiska riktvärdena som används i ansökan fullt ut är applicerbara på svenska förhållanden.

För att prövningsmyndigheten ska kunna ta ställning till lämpligheten av verksamhetens lokalisering krävs ett resonemang kring de riksintressanta natur- och friluftsvärdena. Alltså finns brister i ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen som gör att de inte kan anses vara tillräckligt kompletta för att utgöra fullständigt beslutsunderlag.

NOEN (FRÅN RALÅNGEN TILL OCH MED NOEN)

Sjön Noen (från Ralången t.o.m. Noen) utgör riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget anser att inga ytterligare kompletteringar behövs. Påverkan på de specifikt utpekade riksintressanta värdena för sjö, flora och fauna däribland utter går därför fortfarande inte att bedöma. Redovisning av hur uttern eventuellt kan påverkas saknas. Alltså finns fortsatt brister i ansökan för att möjliggöra en bedömning av verksamhetens påverkan på riksintresset.

ODLINGSLANDSKAPET HÅLAVEDEN

Länsstyrelsen i Jönköpings län konstaterar inledningsvis att Hålaveden ligger i Östergötlands län. Bedömningen av det allmänna intresset för området är Länsstyrelsen Östergötlands bedömning.

Länsstyrelsen Östergötland framför att det ”av 3 kap. 4 § miljöbalken framgår att jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Enligt 3 kap. 3 § miljöbalken ska mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt, så långt som möjligt, skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Länsstyrelsen har i sitt yttrande 2018 framfört att Hålaveden är ett sådant ekologiskt känsligt område som utmärker sig vad gäller bibehållna natur- och kulturmiljövärden knutna till ålderdomligt, småskaligt och mångformigt odlingslandskap med bl.a. gårdar och byar i anslutning till koncentrationer av ängs- och hagmarker. Ängs- och hagmarker är mycket ekologiskt känsliga och värdena är ovillkorligen beroende av betesbruk för sitt bevarande. Detta kräver i sin tur livskraftiga lantbruk i närområdet. Såsom verksamheten nu är planerad kommer flera lantbruksföretag påtagligt påverkas negativt. Länsstyrelsen fann brister i miljökonsekvensbeskrivningen och önskade att bolaget skulle komplettera lokaliseringsutredningen med en tydligare motivering till valet av plats för sandmagasinet och utjämningsdammen. Av motiveringen skulle då framgå hur de beaktade kriterierna i utredningen förhåller sig till varandra för de studerade alternativen och vad som varit avgörande för det slutliga valet av platserna.

Bergsstaten har i underlaget till den nu föreliggande remissomgången meddelat att de anser att bolaget inte är skyldiga att redovisa alternativa placeringar av driftsanläggningarna. Bergsstaten anser att bolaget redovisat tillräckliga uppgifter avseende markanvändning för samtliga nödvändiga driftsanläggningar för den sökta koncessionen.

Länsstyrelsens uppfattning är att bolaget ska på ett tydligare sätt redovisa påverkan på mark och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt i enlighet med 3 kap. 3 § miljöbalken. Länsstyrelsen bedömer därför att ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen ännu uppvisar brister som gör att de inte kan anses tillräckligt kompletta för att utgöra fullständigt beslutsunderlag.”

Länsstyrelsen i Jönköpings län gör ingen egen bedömning av de allmänna intressena i Hålaveden. Länsstyrelsen konstaterar att underlaget som Länsstyrelsen Östergötland efterfrågar saknas i ansökan. Länsstyrelsen kan därför inte göra en helhetsbedömning enligt 3 kap. 1 § miljöbalken.

HOLKABERG (SE0230331)

Länsstyrelsen Östergötland framför att det i bevarandeplanen för Holkabergr den 17 december 2015 framgår att gruvbrytning skulle kunna påverka området direkt eller indirekt genom t.ex. påverkan på vattenkvalitet i brunnar och vattendrag. Om betesdriften i Holkabergr-Narbäcksområdet försvåras, till följd av skador på grund- eller ytvattentäkter med dricksvatten för betesdjur, kan framtida hävd av naturbetesmarkerna i Holkabergrs Natura 2000-område påverkas. Bolaget har inte redogjort för sin påverkan på området.

NARBÄCK (SE0230184)

Länsstyrelsen Östergötland framför att enligt bevarandeplanen för Narbäck den 19 december 2018 skulle utsläpp av föroreningar från punktkällor, till exempel avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet kunna påverka naturtypen mindre vattendrag (naturtypskod 3260) negativt. Bolaget har inte redogjort för sin påverkan på området.

VÄTTERN (ÖSTRA) (SE0230268) OCH VÄTTERN (SÖDRA) (SE0310432)

I bevarandeplanen för Vättern från år 2018 framgår möjliga hot som kan påverka bevarandevärden för naturtyper (kod 3130 och 3140) och arter inom de båda relevanta områdena i Vättern. Underlaget i ansökan belyser inte påverkan på relevanta angivna hot och bevarandevärden.

TILLÄMPNING AV 3 OCH 4 KAP. MILJÖBALKEN

Enligt 3 kap. 1 § miljöbalken ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Länsstyrelsen konstaterar att sjön Vättern utgörs av flera allmänna intressen. Alltså behöver bolaget visa att mineralutvinningen är förenligt med de allmänna intressen som Vättern besitter. Vättern är ett Natura 2000-område och utgör därmed en livsmiljö och naturtyp som inom EU utpekats som viktig att säkerställa för att bibehålla den biologiska mångfalden. Vättern utgör också ett viktigt natur- och friluftsområde enligt 4 kap. 2 § miljöbalken, är utpekad som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken samt är utpekad som riksintresse för yrkesfiske och vattenbruk enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Vättern utgör också råvattentäkt för närmare 300 000 personer. Flera av kommunerna som nyttjar Vättern som råvattentäkt saknar alternativ till Vättern som råvattentäkt. För att visa att det är lämpligt att lokalisera en gruva med tillhörande verksamheter inom Vätterns avrinningsområde bedömer Länsstyrelsen att bolaget tydligt behöver redogöra för hur verksamheten direkt och indirekt kan komma att påverka Vättern. Länsstyrelsen anser därför att det måste ställas krav på relevanta och utförliga redogörelser redan vid prövningen av bearbetningskoncession för att 3 kap. 1 § miljöbalken ska kunna beaktas på avsett sätt. I nuläget finns inte något sådant underlag. Länsstyrelsen anser därför att det inte är klagjort om det är lämpligt att lokalisera en gruva inom Vätterns avrinningsområde. I sammanhanget kan noteras att det inte har uteslutits att vatten kommer avledas till Vättern.

När det inte framgår att mineralutvinning vid Norra Kärr och nyttjande av de allmänna intressena som Vättern utgör är förenliga med kraven i 3 och 4 kap. miljöbalken anser Länsstyrelsen att försiktighet ska iakttas och därmed

ska ansökan om bearbetningskoncession avslås. Eftersom Vättern utgörs av flera allmänna intressen bedömer Länsstyrelsen att det finns skäl att i prövningen ställa långtgående krav på vad som ska redovisas redan i en ansökan om bearbetningskoncession. Länsstyrelsen kan med nuvarande underlag inte utesluta att en avvägning av lämplig markanvändning skulle behövas i en kommande miljöbalksprövning enligt 9 och 11 kap. miljöbalken, vilket därmed strider mot bestämmelserna i minerallagen.

Länsstyrelsen anser att bolaget inte visat att verksamheten är förenlig med riksintressen nedströms Svartån (från Flisbysjön t.o.m. Säbysjön) och Noån (från Ralången t.o.m Noen) samt Sommen. Underlaget belyser inte det riksintressanta med respektive område. Länsstyrelsen anser att det inte är lämpligt att först göra en bedömning av om intressena är oförenliga och sedan efter det göra en eventuell bedömning av 3 kap. 10 § miljöbalken, utan att ha ett fullständigt beslutsunderlag.

Vid en sammanvägning av de brister som miljökonsekvensbeskrivningen uppvisar och den avvägning enligt 3 och 4 kap. miljöbalken som kan göras med befintligt underlag bedömer Länsstyrelsen att ansökan om bearbetningskoncession ska avslås.

TILLSTÅND ENLIGT 7 KAP. 28 A § MILJÖBALKEN

I närheten av den planerade verksamheten finns Natura 2000-områdena Vättern, Holkaberg och Narbäck. Länsstyrelsen bedömer att den sökta verksamhetens har direkt och indirekt påverkan på Natura 2000-områden. Av ansökan framgår att bolaget avser att leda allt vatten från verksamheten mot Adelövsån dvs. bort från Vätterns huvudavrinningsområde. Det är dock inte uteslutet att avledning av vatten kan komma att ske till Stavabäcken eller Narbäcken dvs. till Vätterns avrinningsområde. Eftersom alternativet att leda vatten till Vättern finns kvar bedömer Länsstyrelsen att avledning av vatten från gråbergssupplaget via utjämningsmagasinet i driftskedet kan påverka Natura 2000-områdena Vättern (södra) och (östra).

Någon riskanalys för den planerade verksamhetens driftsanläggningar finns inte framtagen av bolaget och därmed har det inte framgått vilka risker som kan föreligga i form av driftstörningar. Det har heller inte framgått hur sannolikt det är att dessa inträffar eller vilka konsekvenser de skulle kunna medföra om de inträffar. Bolaget anser att frågan om risker ska prövas i ett senare skede. Länsstyrelsen bedömer att det kan inträffa sådana driftstörningar, som skulle kunna medföra en påverkan på något av Natura 2000-områdena Vättern, Narbäck eller Holkaberg. Underlag för att bedöma detta saknas i ansökningshandlingarna.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens dom den 22 februari 2016 i mål 2047-14 framförs att tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta

åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2 miljöbalken. Av domen framgår att EU-domstolens praxis medför att den nationella myndighetens prövning ska omfatta alla aspekter av planen eller projektet, som enskilt eller i kombination med andra planer eller projekt, kan få konsekvenser för ett område. Utredningen ska ge förutsättningar för en fullständig, exakt och slutlig bedömning. I Naturvårdsverkets handbok (2017:1) för förutsättningar för prövningar och tillsyn i Natura 2000-områden anges att vid osäkerhet bör försiktighetsprincipen tillämpas och en prövning ske. Därför bedömer Länsstyrelsen att verksamheten kan påverka miljön i aktuella Natura 2000-områden på ett betydande sätt vilket innebär att tillstånd krävs enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

SLUTSATS

Länsstyrelsen konstaterar att det krävs Natura 2000-tillstånd för verksamheten. En prövning av tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken kan medföra att en samlad bedömning enligt 3 och 4 kap. miljöbalken blir möjlig avseende markanvändningen i anslutning till Natura 2000-områdena. Natura 2000-tillstånd behövs alltså innan ärendet kan avgöras. Länsstyrelsen har också gjort en bedömning hur verksamheten i övrigt förhåller sig till 3 och 4 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen kom i den bedömningen fram till att avstyrka att koncession meddelas. Länsstyrelsens avstyrkande grundar sig på att miljökonsekvensbeskrivningen inte uppfyller de krav på innehåll som återfinns i 6 kap. Miljöbalken. Dessa krav kvarstår även om bolaget söker och får ett Natura 2000-tillstånd.

De som deltagit i ärendet

I detta ärende har länsråd Anneli Wirtén varit beslutande och enhetschef Gustav Enander varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också deltagit avdelningschef Emma Willaredt, biträdande enhetschef Henrik Gustafsson, vattenhandläggare Måns Lindell samt länsjurist Ben Heimdal.

Så här hanterar Länsstyrelsen dina personuppgifter

Du hittar information om hur länsstyrelsen hanterar dessa på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Bilagor

Inkomna yttranden

Kopia (ej bilagor)

Tasman Metals AB magnus.leijd@tasmanmetals.se,

msaxon@leadingedgematerials.com

Kommunstyrelsen i Jönköpings kommun kommunstyrelse@jonkoping.se

Kommunstyrelsen i Ödeshög kommun kommun@odeshog.se

Kommunstyrelsen i Tranås kommun tranas.kommun@tranas.se

Kommunstyrelsen i Aneby kommun info@aneby.se

Länsstyrelsen Östergötland ostergotland@lansstyrelsen.se

Naturvårdsverket kundtjanst@naturvardsverket.se

Trafikverket trafikverket@trafikverket.se

Havs- och vattenmyndigheten havochvatten@havochvatten.se

Energimyndigheten registrator@energimyndigheten.se

Landshövding

Länsråd